

SXEDIO A32

ΚΥΠΡΙΟΙ ΟΡΓΑΝΩΝΟΥΝ ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑ ΓΙΑ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ ΜΕΣΩ ΛΙΒΑΝΟΥ ΤΟ 1821

Μετά την απελευθέρωση της Ελλάδας, ύστερα από την ελληνική επανάσταση, Κύπριοι είχαν σχεδιάσει εκστρατεία για απελευθέρωση της Κύπρου, μέσω Λιβάνου.

Με το όλο θέμα ασχολήθηκε ο Χρ. Ε. Πρωτοψάλτης σε μελέτη του στο περιοδικό της Εθναρχίας "Ελληνική Κύπρος", τεύχος **36** τα ακόλουθα:

"Μετά τα δραματικά γεγονότα του Ιουλίου του **1821**, τα οποία έλαβαν εις την Λευκωσία, και κατά την διάρκειαν των οποίων οι ιεράρχαι και πολλοί πρόκριτοι της νήσου εγένοντο θύματα του αιμοσταγούς Κιουτσούκ Μεχμέτ και των φανατικών Τούρκων της Κύπρου, πολλοί χριστιανοί, όσοι κυρίως είχαν μνηθή εις τα της φιλικής εταιρείας και κατά κάποιον τρόπον μετείχον εις την επαναστικήν προπαρασκευήν εν τη νήσω, ηναγκάσθησαν να φύγουν κρυφίως διά να σωθούν εκ της σφαγής.

Μεταξύ τούτων ήτο και ο Κύπριος Κυπριανός Θησεύς, ο οποίος κατά πρώτον κατέφυγεν εις το Καστελλόριζον και εν συνεχεία εις την Σύμην.

Εκείθεν ο Θησεύς απηύθυνε την **5** Οκτωβρίου **1821** προς τους "φιλογενεστάτους δημογέροντας της περιωνύμου νήσου Υδρας" μακράν επιστολήν, εν τη οποία συν τοις άλλοις έγραφε: "... Και τώρα πάλιν, αφού μάλιστα από εν εκ Κύπρου ελθόν πλοιάριον με σημασίαν αγγλικήν έμαθον με πόνον μέγαν ψυχής μου, ότι η παναθλία αύτη νήσος ευρίσκεται εις τα έσχατα της, στερηθείσα τους αρχιερείς της, ιερείς της, προύχοντας της και πολλά άλλα τέκνα της, όσα ημπορούσαν να ονομασθώσιν άνθρωποι, (εκτός εκείνων όσοι ηδυνήθησαν και έφυγον, δόξα τω θεώ), τους οποίους όλους η αιμοβόρος μάχαιρα του τυράννου κατέσφαξεν ασπλάχνως ένα και ένα, φευ, οργή Κυρίου επέπεσε σοι, αθλία πατρίς, τις ήλπιζε της διαβολικής

γης τα τέκνα της, να σε ποτίσωσι το αίμα των τέκνων σου, πως ηδυνήθης και το υπέφερε μάλλον ήτο ν' ανοίξης τους κόλπους σου και να καταπιής. Σεις δε, φίλοι ομογενείς, δεν αμφιβάλλω ότι ταύτα θέλετε ακούσει, όχι μ' ολιγώτερον πόνον ψυχής του ιδικού μου, επειδή και σεις αδελφοί".

Εν συνεχεία δε ζητεί από του κοινού της Υδρας **222.706** γρόσια έναντι μιας ισοπόσου χρωστικής ομολογίας της εν Κύπρω κοινότητος υπογεγραμμένης και εσφραγισμένης από τους τέσσαρας αρχιερατικούς θρόνους της νήσου και επιβεβαιωμένης από την εν Κύπρω Αγγλικήν Καγκελλαρίαν:

"Σεις δε, αδελφοί, ευσπλαχνιζόμενοι, αξιώσετέ με νυν την ποσότητα ταύτην, την οποίαν θέλω μεταχειρισθή εις συνάθροισιν στρατιωτών από τας εδώ νήσους (διά το οποίον και ζητώ έγγραφον διαταγήν σας) εις αγοράν πυροβόλων οργάνων και άλλων χρησίμων εις παρομοίαν εκστρατείαν..."

Την **3** Νοεμβρίου οι πρόκριτοι της ύδρας απήντησαν εις τον Κυπριανόν Θησέα ως εξής:

"Ευγενέστατε και φιλογενέστατε Κύριε Κυπριανέ Θησεύ,

Προ επτά περίπου μηνών αεί καταβάλλοντες χρήματα και υπερμαχόμενοι ίνα υπερασπισθώμεν ουχ ούτως ημάς αυτούς ως μάλλον τους ομογενείς μας άπαντας, εξαντλήσαμεν τέλος πάντων τους μικρούς μας θησαυρούς, ώστε πλέον ουχί μόνον δεν δυνάμεθα ετέρους να βοηθήσωεν στρατιωτικώς ή ναυτικώς, αλλά και των προς ιδίαν ημών υπεράσπισιν αναγκαίων υστερούμεθα άνευ τινός του γένους συνεισφοράς, προς ανταμοιβήν των όσων διά το γένος εδαπανήσαμεν.

Σας ειδοποιούμεν όμως ότι πολιτικόν σύστημα οργανώνεται εις την Πελοπόννησον, εις το οποίον μετά την οργάνωσιν του, θέλουν αποφασισθή όλα τα των Ελλήνων πράγματα διό η φιλοξενία σας εκεί ημπορείτε να διευθύνετε εν καιρώ τας υμετέρας προτάσεις και πρέσβεις εν τοσοούτω να πέμψη η πατρίς σας εκεί, εάν επιθυμήση να ενωθή με το σύστημα αυτό, άνευ του οποίου ούτε ύπαρξιν τινά πολιτικήν έχει το ημέτερον

Εθνος. Ερρωσθε.

Από Υδρα τη **3** Νοεμβρίου **1821**.

Υμέτεροι αδελφοί (οι πρόκριτοι της νήσου Υδρας).

Προφανώς το κοινόν της Υδρας υπαινίσσεται την εθνικήν κυβέρνησιν και το νέον ελληνικόν κράτος, του οποίου τον συνταγματικόν χάρτην επεξεργάζετο τας ημέρας εκείνας η εν Επιδαύρω Α των Ελλήνων συνέλευσις.

Εκτός όμως του Κυπριανού Θησέως και πολλοί άλλοι εξέχοντες κύπριοι καταφυγόντες τις την Ελλάδα κατέβαλλον συντόνους προσπάθειας διά να κρατήσουν το κυπριακόν ζήτημα ανοικτόν και να πείσουν την προσωρινήν της Ελλάδος διοίκησιν να επιχειρήση τι υπέρ της κυπριακής υποθέσεως.

Οι σπουδαιότεροι εκ των εν Ελλάδι κινουμένων Κυπρίων ήσαν εκτός του ρηθέντος Κυπριανού, ο αδελφός αυτού Αρχιμανδρίτης Θεόφιλος Θησεύς, ο Χαραλ. Χατζή Μάλης, ο Κυπρίδημος Γεωργιάδης, ο Γ. Δ. Οικονομίδης, ο Κυπριανός Βικέντιος και άλλοι τινές.

Οι άνδρες ούτοι αποβλέποντες εις την απελευθέρωσιν της Κύπρου, ειργάσθησαν συνεχώς κατά τα πρώτα έτη της επαναστάσεως να προπαρασκευάσουν την κοινήν γνώμην διά μίαν υπέρ της Κύπρου εκστρατείαν.

Επειδή δε η προσωρινή διοίκησις εδίσταζε να αναλάβη τοιαύτην επιχείρησιν, καθ' ον χρόνον ο εχθρός ευρίσκετο προ των πυλών, ή μάλλον εντός της Ελλάδος ούτοι προσήλθον εις συνεννοήσεις μετά οπλαρχηγών και πλοιάρχων διά μίαν εν αγνοία της Κυβερνήσεως εκστρατείαν εις Κύπρον.

Κατά την αυτήν εποχήν εμφανίζεται και υπόθεσις του Λιβάνιου όρους. Εγένοντο δηλαδή πολλάί σκέψεις και πολλάί επίσημοι, αλλά μυστικάί ενέργειαι διά μίαν εκστρατείαν εις Λίβανον, ένθα κατά τας διαβεβαιώσεις ομογενών εκ Λιβάνου και επισήμων πρακτόρων, τους οποίους η Ελληνική Κυβέρνησις είχε αποστείλει εκεί, υπήρχον πολλάί ελπίδες ότι οι Έλληνες επιδρομείς θα εγίνοντο ευμενώς δεκτοί από τους άρχοντας του τόπου, θα

εξήγειρον τους κατοίκους του Λιβανίου όρους εις επανάστασιν και θα εφωδιάζοντο από χρήματα και εφόδια πολλά μετά την ανατροπήν βεβαίως της τουρκικής αρχής.

Εάν αναφέρω τώρα το θέμα τούτο, το πράττω διότι υποπτεύω ότι είχεν απόλυτον σχέσιν με τας προσπαθείας των εν Ελλάδι Κυπρίων, διότι εις την τριμελή επιτροπήν, η οποία ωρίσθη υπό του Βουλευτικού διά να μεταβή εις Λίβανον και κατοπτεύση την εκεί κατάστασιν, ήτο και ο εκ των πρωτεργατών της κυπριακής υποθέσεως Χαράλαμπος Χατζή Μάλης. Είναι φυσικόν να υποθέσωμεν ότι οι καταδρομείς Ελληνες μετά τον Λίβανον θα εστρέφοντο προς την Κύπρον.

Παρά τας προκαταρκτικάς της όμως ενεργείας η Κυβέρνησις εν τέλει δεν ενέκρινε την εκστρατείαν ταύτην. Τούτο όμως δεν απεγοήτευσε τους οργανωτάς της, οι οποίοι μυστικώς πλέον και εν αγνοία της αρχής εσυνέχισαν τα προπαρασκευάς των διά την τολμηράν αυτήν επιχείρησιν.

Όταν αι ενέργειαι αυταί περιήλθον εις γνώσιν της Προσωρινής Διοικήσεως το εκτελεστικόν σώμα, απέστειλε προς τους προκρίτους της Υδρας την υπ' αριθμόν **16581** από **27** Ιανουαρίου **1826** διαταγήν εις την οποίαν, αφού ανέφερε τας γενομένας μυστικάς προπαρασκευάς επάγεται:

"Κατά την κοινήν φήμην ή εκστρατεία αύτη γίνεται διά την Κύπρον ή διά το Λιβάνιον όρος ή δι' άλλα παράλια της Ασίας μέρη εις τας οποίας έχομεν αδελφούς ομοπίστους χριστιανούς, τους οποίους το να βλάψωμεν είναι τόσον αδικώτερον καθόσον θέλομεν να τους αφήσει ύστερον εις την διάκρισιν των οθωμανών τυράννων των. Εκτός τούτου τι θέλουν είπει και αυτοί οι αδελφοί μας και όλος ο κόσμος, όταν ίδουν ότι ενώ έχομεν τους εχθρούς μέσα εις την πατρίδα μας τον στόλον εις την θάλασσαν μας, δεν ενασχολούμεθα να εξολοθρεύσωμεν αυτούς και να στερεώσωμεν την ανεξαρτησίαν μας, αλλά τρέχομεν να φέρωμεν την ερήμωσιν και τη δυστυχίαν εις άλλα μέρη τα οποία δικαίως ημπορούσαν να ελπίσουν την βοήθειαν μας εις

άλλας περιστάσεις και να ωφεληθούν από την ανεξαρτησίαν μας, διά να αποτινάξουν τον βαρύν ζυγόν, τον οποίον με στεναγμούς αδιακόπους και με δάκρυα υποφέρουν".

Αφού δε τέλος υπενθυμίζει ότι οι εν τη Μεσογείω ναύαρχοι των ευρωπαϊκών δυνάμεων απεφάσισαν "να κατατρέξουν παν πλοίον ελληνικόν το οποίον απαντήσουν χωρίς τακτικά έγγραφα και τα μέτρα τα οποία έλαβον διορίσαντες διαφόρου μεγέθους πλοία να περιφέρωνται το αιγαίον πέλαγος και όλην την Μεσόγειον σχεδόν θάλασσαν δι' αυτόν τον σκοπόν, τους αποτρέπει από την εκστρατείαν αυτήν, από την οποίαν δεν ελπίζει άλλοι τι παρά δυσφημίαν γενικήν και βλάβην μεγάλην ως προς την υπόληψιν και ως προς τα αληθή συμφέροντα του Έθνους".

Εγραψα ανωτέρω ότι πολλοί Κύπριοι πατριώται καταφυγόντες εις την Ελλάδα ηγωνίζοντο διά την απελευθέρωσιν της Κύπρου. Αλλά εκτός τούτων και άλλοι πολλοί κατέφυγον εις την Ευρώπην, ένθα ειργάζοντο διά τον αυτόν σκοπόν αλλά δι' άλλων μέσων. Ούτοι προσετεριάσθησαν Μαυροβούνιον τινά στρατηγόν, ονόματι **de Witz**, όστις είχε διακριθή εις τους Ναπολεοντείους πολέμους.

Ούτος ανέλαβε να οργανώση εκστρατείαν προς απελευθέρωσιν της Κύπρου, αφού προηγουμένως ήθελεν εξασφαλίσει σημαντικήν ποσότητα χρημάτων διά τας δαπάνας της επιχειρήσεως.

Τας πρώτας πληροφορίας περί του στρατηγού τούτου και της σχεδιαζομένης επιχειρήσεως αρυόμεθα από ανέκδοτον έγγραφον των κυπρίων φυγάδων της Ελλάδος προς το Βουλευτικόν Σώμα.

Σεβαστόν βουλευτικόν Σώμα,

Πολλάκις ο πατριώτης μας κύριος Χατζή Μάλης με αναφοράς του και ιδιαίτερον σχέδιον, το οποίον επεβεβαιώσαμεν και ημείς με ιδιαίτεραν μας αναφοράν καθυπέβαλαμεν υπ' όψιν της Σ. Διοικήσεως την υπόθεσιν της πατρίδος μας Κύπρου, διά την ελευθερίαν της οποίας ο γενεράλ δε Ουβίτς λαβών από τινας φυγάδων εις Ευρώπην Κυπρίους πληρεξουσιότητα άρχισεν εν Λονδίνω και διαπραγματέυσιν δανείου.

Εάν το Σ. βουλευτικόν ανέγνωσε το περί αυτής της υποθέσεως σχέδιον του κ. Χατζή Μάλη είδε τίνι τρόπω εδόθη η ρηθείσα πληρεξουσιότης και αν είχε τόπον άνευ της συγκαταθέσεως των κατοίκων της νήσου ή τουλάχιστον των εις την Ελλάδα αγωνιζομένων Κυπρίων.

Αυτοί πάντοτε άγρυπνοι εις τας ευκαιρίας και επιθυμούντες να ίδωμεν ποτέ ελευθέραν την πατρίδα μας, δεν χάνομεν το σέβας από άνδρα, ο οποίος είναι ο Γ. δε Ουβίτς, όστις φύσει φιλελεύθερος προσφέρει εαυτόν εις θυσίαν διά να απολαύσουν οι Κύπριοι ελευθερίαν, αλλά πάντοτε θέλουν είσθαι υπόχρεοι δε εις την εξοχότητα του, υπερασπισταί όμως των ιδίων δικαιωμάτων και των κοινών συμφερόντων του ελληνικού έθνους.

Αλλ' επειδή το δικαίωμα του δανείζεσθαι ανήκει εις Κυπρίους, οι οποίοι μέλλουν να επιφορτισθώσι με σκοπόν να πληρώσωσιν αδρά κεφάλαια και αδροτέρους τόκους υπέρ της ελευθερίας των παρακαλούμεν την Σ. Διοίκησιν να μην υστερηθώσιν οι Κύπριοι του δικαιώματος τούτου, ενώ έχουν και την επιθυμίαν να ζήσουν εις τους ιδίους νόμους της Ελλάδος.

Η Κύπρος, επειδή είναι φύσει πλουσία και διά την θέσιν της, επειδή θέλει είσθαι αρκετή να περιορίση την Αίγυπτον, αν Θεού ευδοκία λάβωσιν αίσιον πέρας τα σχέδια της Σ. Διοικήσεως, δι' αυτά τα δύο αίτια ο Γενεράλ δε Ουβίτς ημπορεί να ιδεαθή ότι όταν η Κύπρος δι' απεσταλμένων της αληθινών πληρεξουσίων ζητήση δανείου διαπραγμάτευσιν, οι Κύπριοι θέλουν γνωρίσει και την αξιότητα του υποκειμένου και τα χρέη των αν η εξοχότης του επιθυμεί να συμμεθέξη εις την δόξαν τοιαύτης μεγεθουργίας.

Παρακαλούντες την Σ. Διοίκησιν να μας δοθή αντίγραφον της παρούσης μας, μένομεν με βαθύτατον σέβας,

Τη 6 Απριλίου 1825 εν Ναυπλίω.

Εις τας διαταγάς σας ευπειθέστατοι Κυπριανός

θησεύς, Κυπρίδημος Γεωργιάδης, Χατζή Μάλης, Γ. Δ. Οικονομίδης, Κυπριανός Βικέντιος".

Αλλ' αι προσπάθειαι του **de Witz** και των συνεργατών του εν Λονδίνω κατά τας πληροφορίας της εν Λονδίνω ελληνικής επιτροπής έβλαψαν πολύ την υπόθεσιν των εθνικών δανείων και επέφεραν σύγχυσιν εις το εξωτερικόν και το εσωτερικόν".